

Juryverslag Jong Werk TAZ#2019

Het was aan. Het was aan ons om ons op deze zonnige editie van TAZ te laten verleiden door elf voorstellingen jong werk. Moeilijk was dat niet. Mats Van Herreweghe en Oshin Albrecht hebben zich opnieuw met verve gekwetend van hun onmogelijke balanceer-act om uit tientallen geprospecteerde afstudeer- en andere voorstellingen een eigenzinnige waaier aan expressies te selecteren. Naar onze indruk zagen we nooit eerder zo'n opengebroke veld van opleidingsprofielen, achtergronden en inspiratiebronnen. Opvallend veel Engels ook. TAZ is bij de tijd.

Gek genoeg toonden zich toch rode draden. Is het toeval dat vele jonge makers in deze versplinterde tijd met zoveel vernieuwingsdrang en mogelijkheden aan de vingertoppen toch teruggrijpen naar verrassend 'oud' repertoire in zijn breedste zin, of dat nu een spektakel is aan het hof van Louis Quatorze (*Nachten*), een collectie dance moves uit het Chicago van de jaren 1980 (*Farmer Train Swirl-Étude*), een oer toneelklassieker van 1962 (*Who's Afraid of Virginia Woolf?*)? Er lijkt een grote nood aan opnieuw een vaste grond, soms een bewust beperkend kader, om je als maker toe te verhouden.

Zo zagen we niet alleen straffe archaische theaterstijlen (*The Journey*), maar ook een terugkerende keuze om in je eigen pijnlijke verleden te gaan staan en daardoorheen een toekomst uit te graven (*Anne meets Jeffrey, The Journey*).

De voorstellingen die de jury vooral wisten te overtuigen, waren de theatrale verwerkingen die van die keuze voor een (ver) verleden de volle consequentie onderzoeken. Andere benaderingen verliezen zich soms in een meer surfende houding tot hun vele materiaal. Veel Wikipedia zagen we live op scène, veel Google ook. Tussen al die invloeden je eigen stem terugvinden en voluit vanuit je persoonlijke noodzaak een eigen autonome vorm vinden lijkt dé uitdaging voor jonge makers vandaag.

Uit die veelheid drie voorstellingen kiezen om te honoreren, is zoals steeds een moeilijke opgave, maar in eer en geweten hebben we onze strijd gevoerd. Eén voorstelling willen we daarnaast wel speciaal prijzen voor haar bijzondere spelbenadering: *Who's afraid of Virginia Woolf* vinden we getuigen van zoveel durf en acteervermogen dat ze opnieuw de vraag opwerpt of er op TAZ niet ook een spelprijs uitgereikt zou mogen worden.

De jury voor Jong Theater is uiteindelijk tot de volgende slotsom gekomen:

TAZ-KBC Jongtheaterprijs (10.000 euro): *The Journey* van Anna Luka da Silva
Sabam Jongtheaterschrijfprijs (7.500 euro): *Through the looking-glass (and what we found there)*, met een tekst van Mats Vandroogenbroeck
TAZ-De Grote Post Residentieprijs Theater (2 weken residentie): *A travers l'autre* van Les Mybalés

Carolina Maciel de França, adviseur en aspirant-maker
Charlotte de Somviele, criticus De Standaard en Etcetera
Lies Pauwels, actrice en theatermaker

Liv Laveyne, programmator De Grote Post
Wouter Hillaert, kernredacteur rekto:verso

A travers l'autre
Les Mybalés

Als er iets mooiers is dan eenvoud, dan wel tweevoud. In precies hetzelfde nauwe kostuum spelen dansers Doris en Nathalie Bokongo Nkumu, samen Les Mybalés, voortdurend met splitsing en verdubbeling als visuele strategie, met tussen hen in een letterlijke band. Of is het een navelstreng? Als tweeling geven ze hun gracieuze choreografie vanzelf een diepere existentiële laag.

Voeg daarbij invloeden vanuit de Afrodans en vlot ingewerkte hiphop-moves, en hun mysterieuze connectie tot de ontbrekende derde macht van de moederfiguur, en je krijgt een even persoonlijke als universele bewegingsflow met de zelfstralende intensiteit van twee lichamen die als duet geboren zijn. Al vraagt de jury zich af of die natuurlijke eenvoud niet te zeer geëmballeerd is geraakt in licht en muziek, toch openbaart zich hier een duo waarvan we heel benieuwd zijn naar de verdere artistieke toekomst.

Against the wall
Paula Chaves

Onze grootste zwakke punten zijn soms juist onze zekerheden. *"How has art liberated societies?"*

In *Against the wall* proberen Nadia Bekkers en Paula Chaves aan de hand van deze vraag en met een combinatie van theorie, spel, dans, performance en participatie de idee te deconstrueren van westerse kunst als vrij en per definitie niet-ideologisch. In hun bewust versnipperde benadering delen ze letterlijk ballonnen uit, om vervolgens met figuurlijke spelden ideeën te doorprikken.

Dit jong en kleurrijk manifest tegen de perceptie van neutraliteit en vrijheid toont op veel vlakken hoe naïef het kan zijn om onze zekerheden niet af en toe in vraag te stellen. Dat geeft een voorstelling die je terugwerpt naar een staat van niet-weten en die vormelijk en inhoudelijk prikkelt om buiten de frames te denken. De jury moedigt Chaves en Bekkers aan kleurrijk en out of the box te blijven denken, maar tegelijkertijd dit onderzoek verder te stofferen en op zoek te gaan naar een scherpere verhouding tegenover hun publiek en hun materiaal.

Anne meets Jeffrey
Emma Berentsen

Emma Berentsen is misschien wel de moedigste maker uit deze selectie jong werk. In 2007 werd ze brutaal verkracht door een jongen uit de buurt. Hoe verwerk je zo'n trauma en sta je ooit weer in je (vrouwelijke) kracht in je leven én op het podium?

Samen met Tiffany Murphy toont Emma de brokstukken van haar verwerkingsproces, geïnspireerd door feministische kunstenaressen als Ana Mendieta, zelfhulpvideo's en traumaliteratuur, en voert ze een re-enactment op van het bemiddelingsgesprek dat Emma aanging met de dader Jeffrey. In een poging om het onbegrijpelijke te begrijpen, vertolkt Emma de rol van Jeffrey. De schade aan zijn kant blijkt even groot. Ondanks de pijn besluit *Anne meets Jeffrey* met een verzoeningspoging. Aangrijpend én verdomd dapper.

Anne meets Jeffrey werkt op z'n best als documentair theater dat oproept tot empowerment. Qua theatrale verbeelding en dramaturgische ontwikkeling blijft de jury echter wat op z'n honger zitten. Dat neemt niet weg dat *Anne meets Jeffrey* vanuit een doorleefd perspectief een ontroerende bijdrage levert aan een noodzakelijk debat.

Farmer Train Swirl - Étude **Cassiel Gaube**

Een lege scène, een jongen in een trainingsbroek en een abstracte bewegingspartituur vol house- en hiphopmoves: je hebt weinig nodig om een publiek op het puntje van zijn stoel te krijgen. Cassiel Gaube trok naar Parijs en New York en ging er in de leer bij housemasters, een dansstijl die in de jaren tachtig ontstond in Chicago.

In *Farmer Train Swirl - Étude* brengt hij iconische poses à la de Harlem Shake, 'drunken master' en 'happy feet' samen, aangevuld met eigen choreografische interpretaties. Straf hoe binnen deze sobere context een momentum ontstaat waarbij performer en publiek onlosmakelijk met elkaar verbonden worden. De jury ziet er de behoefte in van de mens om te archiveren. Een onvervalst en uitputtend experiment met grote zeggingskracht.

Nachten/Ballet De La Nuit **Benjamin Abel Meirhaeghe**

Benjamin Abel Meirhaeghe gaat in deze voorstelling de verrassende uitdaging aan om een eeuwenoud operaballet naar zijn hand te zetten, wat resulteert in een koortsachtige beeldenstorm van stoeten, kostuums, vendelzwaaien en grotesk spel.

Uitdagens is *Nachten* zeker in de nevenschikking aan disciplines, in de koppige weigering om iets van verhaal te brengen. Maar in die poging om bevrijdend te werken, wars van alle kaders, blijven de performers net vastzitten in een keurslijf, gaan ze net niet voluit genoeg, zijn ze net te bevreesd om werkelijk voor de anarchie te gaan. Daarvoor zijn de intenties te vaag en de performatieve kwaliteiten te slordig, waardoor het publiek ook aanknopings mist.

Niettemin presenteert zich hier overduidelijk een podiumpersoonlijkheid met lef, van wie de jury benieuwd is hoe zijn oeuvre zich verder zal ontwikkelen.

Physical Proof **Rino Sokol en Hernán Mancebo Martínez**

Met enkel twee stoelen als precieuze zetstukken van hun onbegrensde verbeelding eigenen Rino Sokol en Hernán Mancebo Martínez zich de lege ruimte toe. 'What do you

see?', vragen ze bij elke nieuwe 'con-stoel-atie'. Een schoolbus, een nakende ramp, een kinderspel. Tot er ook vrouwen in het spel komen, maar dan louter onder mannen.

Hun losse lijfelijke scènes willen van *Physical Proof* een breekbare oefening in masculiene kwetsbaarheid maken, over de even tomeloze als intieme ruimte tussen twee haantjes die dat even niet meer hoeven te zijn. De jury apprecieerde de ongedwongenheid van dit duet in een tijd waarin de man van zijn eeuwige voetstuk brokkelt, maar miste in hun wisselwerking theateraal bewustzijn en een dwingende dramaturgie, waardoor deze voorstelling verder van het publiek blijft dan de intimiteit die de makers lijken te beogen.

Shiraz, tell me about the revolution?

Farbod Fathinejadfard

Shiraz, tell me about the revolution? is Farbod Fathinejadfards duel van vergeefse vragen en afwezige antwoorden. Alleen op het podium, met een bezem en wat omgevallen kalkverf, toont hij zijn zoektocht naar zichzelf, te beginnen met waarom zijn ouders Iran ontvluchtten na de revolutie van 1979. Via autobiografische geluidsfragmenten horen we in de dialoog tussen de pertinente vragen van de zoon en de ontwijkende antwoorden van de moeder hoe iemand probeert een geschiedenis in te kleuren, terwijl de ander die juist wil uitgommen.

Fathinejadfard toont hoe zijn identiteit wordt gekleurd, beperkt, geprojecteerd en gedefinieerd en hoe erbij horen en er niet bij horen zich kan verschuilen in de toon en woordkeuze van een vraag. *Is that a new backpack? Is that your bag? Waar zijn de handjes?* Gaandeweg, zonder veel opsmuk maar met des te meer humor, schetst hij het verhaal van een jongen die man werd tussen twee landen en in geen van beiden onderdaan mocht worden. Toch heeft de jury het gevoel dat Fathinejadfard ondanks zijn potentie als speler nog te veel verdwaalt tussen de vele mogelijke vormen en inhouden en dat hij zijn solo te snel afbreekt om tot een kern te komen.

The Hangman Radioshow

Camille Paycha, Noortje Sanders, Thijs Veerman

Bij het vallen van de avond trek je het bos van Provinciedomein Raversyde in, samentroepend in het donker. Waar dit collectief mee speelt, is hoe we als mensen verbinding zoeken met elkaar en het universum daarbuiten, en hoe we ergens ook steeds meer die verbinding dreigen te verliezen.

Neem nu de transistorradiotjes waarrond we ons samen scharen als we Noortje Sanders willen horen spreken. Hier niet elk zijn eigen schermpje maar old school radio, waarvoor we samen op dezelfde frequentie moeten zitten, letterlijk en figuurlijk. De tocht leidt naar een open veld waar Camille Paycha in een driepoot aan straps hangt, terwijl het verhaal klinkt over de spaceshuttle Voyager 1 die nog elke dag contact houdt met de aarde maar dat contact over een decennium onvermijdelijk zal verliezen. Net als de satelliet onttrekt Camille zich met onmenselijke krachten aan de zwaartekracht.

Getuigt *The Hangman Radioshow* van een grote sensitiviteit in de relatie tussen beweging en geluid, dan zit er volgens de jury nog teveel ruis op de connectie tussen inhoud en vorm, waardoor de mogelijke zeggingskracht verglijdt in louter sfeer.

The Journey

Anna Luka da Silva

In *The Journey* neemt Anna Luka da Silva ons mee op een beklijvende trip door de donkere krotten van haar geheugen. Donker mag je hier letterlijk nemen, want da Silva speelt de hele voorstelling lang met gesloten ogen. Vanuit dit blinde personage - een knipoog naar de antieke figuur van de ziener Teiresias? - keert ze terug naar de tragische oervorm van het theater: fobos (angst) en catharsis (loutering). Oneigentijds eigentijds.

De jury is onder de indruk van de sobere maar intense vorm. da Silva luisterde naar het geheugen van haar lichaam en hoe het sporen van een zwaar misbruikverleden heeft opgeslagen. Als een poppetje uit de gothicfilms van Tim Burton suggereert ze via gestileerde gebaren een diepe pijn en perversiteit. Precies die formele afstand tot haar eigen ervaring maakt dat *The Journey* de persoonlijke anekdotiek overstijgt en geweld tegen vrouwen een bredere invulling krijgt.

da Silva bewijst zich niet alleen als een uitstekend performster en regisseur met een sterke onderzoeksimpuls, ook haar toneeltekst toont een matuur makerschap. Ingenieus speelt ze met verschillende tekstregisters en -genres. Lyrische poëzie die doet denken aan Shakespeare en Faust wordt doorspekt met southern American slang, zo uit het leven gegrepen. Straf hoe da Silva al die echo's in één schriftuur weet samen te ballen en hoe ze die op het podium stem weet te geven. De dissociatie maakt gaandeweg plaats voor zelfheling. *Lick your wounds or your wounds will trick you.*

Through the looking-glass (and what we found there)

Mats Vandroogenbroeck, Timo Sterckx, Nona Demey Gallagher

Wie we zijn is waar we zijn, maar wat als dat zo'n beetje overal kan wezen? Drie figuren zoeken het een voorstelling lang uit: zijn ze de flitsende gedachten in één hoofd, mislukte menselijke blauwdrukken in een futuristisch experiment, dolende zielen voorbij de dood, of toch gewoon geboren acteurs in een eeuwig theater?

Met ongebreidelde fantasie, lichamelijk acteerplezier en een straf taalspel visualiseren KASK-studenten Mats Vandroogenbroeck, Nona Demey Gallagher en Timo Sterckx een 'huis clos' op millennial speed. Met cola-automaten die je kunt swipen, een powerpoint-presentatie vol geflipte complottheorieën, een printer die de toekomst afdrukt ... 'Wat if we hier zijn om een idee-fixe te incepten in iemand anders zijn geest?'

Scène na scène draaien de makers zich ook zichzelf een beetje vast in hun heel eigen barokke universum zonder uitgang, maar de jury looft de volle overtuiging en tekstuele intelligentie van zoveel wonderlijk totaaltheater en devolderiaanse postapocalyptica.

Who's afraid of Virginia Woolf

Imke Van Mol, Naomi van der Horst, Flor Van Severen, Mitch Van Landeghem

Een klassieker op de scène brengen, nog maar weinig theaterstudenten voelen zich ertoe geroepen. Dat ze dat dan nog aandurven met deze Albee, een stuk met serieuze lappen tekst en boordevol drama waar het wankel balanceren is op humor en tragiek, herkenbaarheid en uitvergoting, vormt een hele uitdaging. Deze vier jonge mensen gaan ze met volle goesting aan.

De scène-opstelling is sober maar effectief. Het publiek neemt plaats rond het speelvlak als was het een boksring waarin de spelers veroordeeld zijn tot elkaar. Gooi daarbinnen een schop ijs en het spel kan beginnen. Samen met de gemoederen verhitten ook de klontjes ijs, tot tweeënhalf uur later slechts een plasje water en hoopjes mens overblijven.

Maar voor het zover is, zien we een slimme tekstbewerking, niet te radicaal maar fijn in een nieuw jasje gestoken (in de bijzonder leuke verwijten en referenties) en letterlijk hoog spel, zowel psychologisch als fysiek, waarin de vier acteurs blijk geven van gevoel voor timing, humor en tragiek. De scenografische breuk, wanneer de speelvloer opengetrokken wordt van de intieme bijna filmset naar het grote theater, is zowel vormelijk als inhoudelijk een slimme zet.

In alles voel je dat de keuze voor repertoire niet gratis is, maar voortkomt uit een oprechte doch niet slaafse liefde voor repertoire en een ode aan het spel. Deze *Who's afraid of Virginia Woolf* is meer dan louter metier, maar munt uit in een straffe spelersdramaturgie die een eigen lezing geeft aan een klassieker. Dit willen we dan ook graag honoreren met een eervolle vermelding.